

V Bruseli 26. 7. 2019
COM(2019) 355 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o posúdení rozsahu, v akom členské štáty prijali opatrenia nevyhnutné na dosiahnutie súladu s rámcovým rozhodnutím Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore

Úvod

1.1. Súvislosti

1.1.1. Rozsah pôsobnosti rámcového rozhodnutia a správy

Cieľom rámcového rozhodnutia Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore¹ (ďalej len „rámcové rozhodnutie“) je zabezpečiť:

- aby jednak aktívna, ako aj pasívna korupcia v súkromnom sektore bola trestným činom vo všetkých členských štátoch EÚ;
- aby mohli byť právnické osoby (t. j. obchodné subjekty, mimovládne organizácie alebo verejné organizácie) taktiež zodpovedné za takéto trestné činy a
- aby tieto trestné činy podliehali účinným, primeraným a odradzujúcim sankciám.

Článok 2 sa vzťahuje na „podnikateľskú činnosť v rámci ziskových a neziskových subjektov“, čím sa rozsah pôsobnosti rámcového rozhodnutia obmedzuje na korupciu páchanú jednotlivcami zo súkromného sektora.

Na základe rámcového rozhodnutia musia členské štáty kriminalizovať dva druhy konaní:

- príslub, ponúknutie alebo poskytnutie úplatku osobe v súkromnom sektore, aby táto osoba vykonala nejaký úkon alebo sa zdržala vykonania nejakého úkonu, čím poruší svoje povinnosti;
- požadovanie alebo prijatie úplatku alebo príslubu úplatku v rámci práce v súkromnom sektore v záujme vykonania nejakého úkonu alebo zdržania sa vykonania nejakého úkonu, ktoré predstavuje porušenie povinností.

V článku 9 ods. 1 rámcového rozhodnutia sa vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia potrebné na zabezpečenie súladu do 22. júla 2005. V článku 9 ods. 2 sa vyžaduje, aby členské štáty Rade a Komisii zaslali znenie ustanovení, ktorými do svojho vnútroštátneho práva transponovali povinnosti uložené podľa rámcového rozhodnutia.

Hoci Spojené kráľovstvo bolo pôvodne rámcovým rozhodnutím viazané, 1. septembra 2014 sa rozhodlo, že ho nebude transponovať do vnútroštátneho práva na základe článku 10 ods. 4 protokolu č. 36 pripojeného k zmluvám². Táto správa sa preto nevzťahuje na Spojené kráľovstvo.

1.1.2. Účel tejto správy o vykonávaní

Lisabonská zmluva priniesla významné zmeny v oblastiach slobody, bezpečnosti a spravodlivosti. Päťročné prechodné obdobie stanovené v článku 10 ods. 1 protokolu č. 36 pripojeného k zmluvám skončilo 1. decembra 2014. Tým sa zrušili obmedzenia súdnej kontroly zo strany Súdneho dvora Európskej únie, ako aj právomocí Komisie pri presadzovaní práva v oblasti policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach. Tieto významné zmeny prispeli k efektívnosti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti v EÚ a posilnili vzájomnú dôveru medzi členskými štátmi a dôveru občanov EÚ.

Od posledných správ Komisie o vykonávaní z rokov 2007³ a 2011⁴ sa v niektorých členských štátoch uskutočnilo niekoľko významných reforiem trestného práva. Podľa Trestnoprávneho dohovoru Rady Európy o korupcii a Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii⁵, ktorých zmluvnými

¹ Ú. v. EÚ L 192, 31.7.2003, s. 54 – 56.

² Ú. v. EÚ C 115, 9.5.2008, s. 322 – 326.

³ KOM(2007) 328 v konečnom znení. V roku 2007 Komisia usúdila, že iba dva členské štáty správne transponovali ustanovenia rámcového rozhodnutia do svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

⁴ KOM(2011) 309 v konečnom znení. V tejto správe sa dospelo k záveru, že napriek určitému čiastočnému pokroku transpozícia stále nie je uspokojivá. Hlavný problém spočíva v neúplnej transpozícii niektorých prvkov článkov 2 a 5. Komisia preto vyzvala členské štáty, aby bezodkladne prijali všetky potrebné opatrenia na nápravu situácie. Komisia takisto vyzvala členské štáty, aby oznámili opatrenia prijaté po poslednom oznámení.

⁵ Séria európskych zmlúv – č. 173.

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168007f3f5>

https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

stranami sú všetky členské štáty, je kriminalizácia aktívnej a pasívnej korupcie navyše povinná, a to aj v súkromnom sektore. Tento vývoj podnietil členské štáty k ďalšiemu zosúladieniu vnútroštátnych vykonávacích opatrení s medzinárodnými a európskymi normami. V tejto tretej správe o vykonávaní sa hodnotí nový vývoj a spoluzákonodarcom a širokej verejnosti sa poskytujú informácie o pokroku členských štátov v tejto oblasti. Zisteniami tejto správy nie sú dotknuté vykonávacie právomoci Komisie vyplývajúce zo zmlúv.

1.1.3. Zber informácií a metodológia

Komisia vyzvala 15. decembra 2014 všetky orgány členských štátov, aby jej do 1. marca 2015 prostredníctvom databázy MNE (*Mesures Nationales d'Exécution*) oznámili vnútroštátne vykonávacie opatrenia pre nástroje bývalého tretieho piliera. V roku 2018 Komisia požiadala členské štáty, aby poskytli aktualizované informácie o vykonávaní rámcového rozhodnutia. Opis a analýza uvedené v tejto správe vychádzajú z informácií, ktoré členské štáty poskytli do 1. augusta 2018.

Komisia v roku 2014 okrem toho zhromaždila oficiálne štatistické údaje o zaobchádzaní s prípadmi korupcie v rôznych štádiách trestného konania v členských štátoch⁶. Prostredníctvom skupiny expertov Komisie pre potreby politiky týkajúcej sa údajov o trestnej činnosti a prostredníctvom siete národných kontaktných miest pre korupciu sa zozbierali odpovede od 26 členských štátov za referenčné roky 2011, 2012 a 2013. V roku 2018 sa zber údajov rozšíril na referenčné roky 2014, 2015 a 2016. Z 22 členských štátov, ktoré predložili údaje⁷, bolo iba 7⁸ schopných poskytnúť údaje o „konečnom odsúdení za úplatkárstvo v súkromnom sektore“ za ktorýkoľvek referenčný rok od roku 2014 do roku 2016. Hoci údaje podliehajú určitým inherentným obmedzeniam a mali by sa interpretovať s opatrnosťou a so starostlivým prihliadnutím na poskytnuté metodické poznámky⁹, sú užitočné ako ilustračné údaje o presadzovaní práva, pokiaľ ide o trestné činy uvedené v rámcovom rozhodnutí.

ANALÝZA

Táto časť obsahuje podrobnú analýzu údajov, pričom sa uvádza celkový stav transpozície rámcového rozhodnutia do vnútroštátnych právnych predpisov. Vnútroštátna transpozícia v jednotlivých členských štátoch sa posudzovala iba na základe jedného kritéria, a to, či boli ustanovenia rámcového rozhodnutia zahrnuté do vnútroštátnych právnych predpisov.

Správa sa zameriava na články 2 až 7 rámcového rozhodnutia. Nevzťahuje sa na články 8 až 11 (t. j. ustanovenia o zrušení, vykonávaní, územnej pôsobnosti a nadobudnutí účinnosti), keďže transpozícia týchto článkov do vnútroštátnych právnych predpisov sa nevyžaduje.

1.1. Článok 2 – Aktívna a pasívna korupcia v súkromnom sektore

1.1.1. Všeobecné poznámky

Kľúčovým ustanovením rámcového rozhodnutia je článok 2. Sú v ňom vymedzené trestné činy zahŕňajúce aktívnu a pasívnu korupciu, ak k nim dochádza v rámci podnikateľskej činnosti. Rozsah pôsobnosti článku 2 ods. 1 zahŕňa podnikateľskú činnosť v rámci ziskových aj neziskových subjektov.

⁶ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=21215&no=2>.

⁷ BE, BG, CZ, DE, ES, HR, IE, IT, CY, LV, LT, LU, HU, RO, AT, PL, PT, SK, SI, FI, SE, UK.

⁸ BE, HR, IT, LU, LV, PL a SI.

⁹ Odkazy na právne ustanovenia tak vo vnútroštátnych právnych predpisoch, ako aj v Dohovore Organizácie Spojených národov proti korupcii sú tie isté, ktoré predložili členské štáty. Rámec trestných činov je založený na článkoch 15 – 22 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii v snahe uľahčiť porovnateľnosť v budúcnosti a lepšie pochopiť rozdiely medzi vymedzeniami a systémami zaznamenávania. Zahŕnutie údajov do kategórií neznamená, že by Komisia mala vplyv na rozsah vnútroštátnych ustanovení vo vzťahu ku kategóriám, pre ktoré sme požadovali údaje. Podrobná metodická diskusia je k dispozícii tu: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/official_corruption_statistics_2011_2013_jan16_en.pdf.

Nižšie sa uvádza sedem požiadaviek stanovených v článku 2 ods. 1:

Článok 2 ods. 1 písm. a) – aktívna korupcia	Článok 2 ods. 1 písm. b) – pasívna korupcia
„prísľub, ponúknutie alebo poskytnutie“	„požadovanie alebo prijatie výhody alebo prísľubu výhody“
„priamo alebo cez sprostredkovateľa“	„priamo alebo cez sprostredkovateľa“
„osoba, ktorá v akejkolvek funkcii riadi alebo pracuje“	„pokiaľ vykonáva ľubovoľnú funkciu riadenia alebo práce“
„pre subjekt v súkromnom sektore“	„pre subjekt v súkromnom sektore“
„nenáležitá výhoda akéhokoľvek druhu“	„nenáležitá výhoda akéhokoľvek druhu“
„pre túto osobu alebo pre tretiu stranu“	„pre seba alebo tretiu stranu“
„vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania, ktoré predstavuje porušenie povinností tejto osoby“	„s cieľom vykonania alebo zdržania sa vykonania akéhokoľvek konania, ktoré predstavuje porušenie kohokoľvek povinností“

V uvedenej tabuľke sa iba prvé prvky zo zoznamu („prísľub, ponúknutie alebo poskytnutie“/„požadovanie alebo prijatie výhody alebo prísľubu výhody“) značne líšia v prípade aktívnej a pasívnej korupcie. Členské štáty preto vo všeobecnosti transponovali šesť zostávajúcich prvkov do svojich vnútroštátnych právnych predpisov s podobným znením. Týchto šesť konštitutívnych prvkov aktívnej a pasívnej korupcie sa preto posudzuje spoločne.

Podrobná analýza

1.1.1.1. Článok 2 ods. 1 písm. a) – aktívna korupcia – „prísľub, ponúknutie alebo poskytnutie“

Tieto tri úkony páchatel'a sú mierne odlišné, hoci čiastočne sa môžu prekrývať. „Prísľub“ sa môže vzťahovať napríklad na situácie, keď sa osoba poskytujúca úplatok zaviazala poskytnúť nenáležitú výhodu neskôr alebo keď medzi ňou a podplácanou osobou existuje dohoda, že nenáležitá výhoda bude poskytnutá neskôr. „Ponúknutie“ sa môže vzťahovať na situácie, keď osoba poskytujúca úplatok naznačí, že je pripravená poskytnúť nenáležitú výhodu kedykoľvek. „Poskytnutie“ môže napokon zahŕňať aj situácie, keď osoba poskytujúca úplatok prevedie nenáležitú výhodu.

V 19 členských štátoch (BG, CZ, DK, DE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, NL, AT, PT, RO, SK, SI, FI a SE) sa tieto tri pojmy („prísľub, ponúknutie alebo poskytnutie“) transponovali do ich právnych predpisov takmer doslovne.

Okrem toho v siedmich členských štátoch (BE, EE, IE, LU, HU, MT a PL) majú transponované pojmy podľa príslušnej vnútroštátnej jurisprudencie rovnocenný význam. V EE, HU, IE a PL sa „ponúknutie úplatku“ v súčasnom vymedzení aktívnej korupcie neuvádza, ale do jurisprudencie je zahrnuté. Trestný zákon v BE a LU odkazuje na „návrh ponuky, prísľub alebo akúkoľvek výhodu“¹⁰. Na MT je osoba, ktorá „poskytuje úplatok“, zodpovedná ako spolupáchateľ. Osoba, ktorá sa pokúša presvedčiť druhú osobu, aby spáchala trestný čin, stále podlieha trestu, aj keď je jej pokus neúspešný¹¹.

V LV nie je „prísľub úplatku“ výslovne zahrnutý.

Článok 2 ods. 1 písm. b) – pasívna korupcia – „požadovanie alebo prijatie nenáležitej výhody akéhokoľvek druhu alebo prijatie prísľubu takejto výhody“

V prípade trestného činu pasívnej korupcie medzi podstatné prvky patrí vyžiadanie alebo prijatie nenáležitej výhody alebo prijatie jej prísľubu. „Požadovanie“ môže napríklad odkazovať na jednostranný akt, čo znamená, že je nepodstatné, či na požiadavku prišla reakcia. „Prijatie“ môže

¹⁰ „proposer une offre, une promesse ou un avantage de toute nature“.

¹¹ Články 115, 120 a 121 Trestného zákona.

napríklad znamenať skutočné prijatie výhody¹². „*Prijatie prísľubu*“ nenáležitej výhody sa môže týkať situácií, keď podplácaná osoba súhlasí s tým, že danú výhodu využije neskôr.

V 18 členských štátoch (BE, BG, DE, EL, HR, LT, LU, HU, MT, AT, PT, SK, FI, IT, RO, NL, PL a SE) sa uvedené tri pojmy („*požadovanie alebo prijatie výhody alebo prijatie prísľubu výhody*“) do ich právnych predpisov transponovali takmer doslovne.

V šiestich členských štátoch (CZ, DK, EE, FR, IE a SI) sú transpozičné pojmy použité v Trestnom zákone odlišné, no ich význam je podľa príslušnej jurisprudencie rovnocenný. Okrem toho v LV sa *expressis verbis* neuvádza „*prijatie prísľubu úplatku*“, no uvádza sa „*prijatie ponuky úplatku*“. V CZ „*prijatie prísľubu nenáležitej výhody*“ výslovne nie je obsiahnuté v súčasnom vymedzení pasívnej korupcie, v ktorom sa uvádza, že osoba „súhlasí s prijatím akéhokolvek daru alebo protihodnoty ako stimulu alebo odmeny“.

V ES nie je výslovne zahrnutý prvok „*prijatia prísľubu úplatku*“, pretože v zákone sa uvádza iba prijatie „*neodôvodneného prínosu alebo výhody*“.

Článok 2 ods. 1 písm. a) a b): zostávajúcich päť prvkov

„priamo alebo cez sprostredkovateľa“

Bez ohľadu na to, či je príjemcom nenáležitej výhody osoba, ktorá prijíma úplatok, alebo tretia strana, sa v článku 2 stanovuje, že kriminalizácia by sa mala vzťahovať aj na sprostredkovateľov.

V 14 členských štátoch, konkrétne v BE, CZ, ES, EL, FR, HR, na CY, v LV, LT, LU, na MT, v PT, RO a na SK, je tento aspekt transponovaný doslovne.

V 12 členských štátoch (BG, DE, DK, IE, IT, HU, NL, AT, PL, FI, SI a SE) sa aspekt „*priamo alebo cez sprostredkovateľa*“ explicitne nerieši. V EE nie je tento aspekt zahrnutý do vymedzenia aktívnej korupcie, no uvádza sa vo vymedzení pasívnej korupcie. Z informácií získaných od estónskych orgánov jednoznačne nevyplýva, či sa niektoré prvky zahrnuté len vo vymedzení pasívnej korupcie vzťahujú aj na aktívnu korupciu.

Bez toho, aby sa uviedlo znenie „*priamo alebo cez sprostredkovateľa*“, z vnútroštátnych právnych predpisov vyplýva, že sa vzťahujú na obidva prípady, ktoré sú teda pokryté vo všetkých členských štátoch.

„osoba, ktorá v akejkoľvek funkcii riadi alebo pracuje“/„pokiaľ vykonáva ľubovoľnú funkciu riadenia alebo práce“

Tento prvok doslovne transponovalo 12 členských štátov (BG, BE, DE, EL, ES, FR, LV, LU, HU, MT, PL a FI).

Okrem toho ho v istej podobe transponovalo aj 10 členských štátov (CZ, DK, HR, LT, NL, AT, PT, SE, SK a SI).

V prípade HR, NL a AT sa v právnych predpisoch neuvádza pojem „*riadi*“, ale iba pojem „*pracuje*“. V PT sa toto vymedzenie takisto nevzťahuje na funkciu „*riadenia*“, ale vzťahuje sa na „*zamestnancov v súkromnom sektore*“ pri pasívnej korupcii a na „*akúkoľvek osobu*“¹³ pri aktívnej korupcii. V LT sa korupcia v súkromnom sektore kriminalizuje iba v prípade ľudí, ktorí majú „*primerané správne právomoci*“ alebo „*majú právo konať v mene agentúry, podniku alebo organizácie*“, alebo „*vykonávajú verejné funkcie*“. LT tvrdí, že povinnosti vedenia alebo práce objasňuje jurisprudencia najvyššieho súdu. V CZ a na SK neexistuje výslovné obmedzenie na riadenie alebo na prácu, pretože znenie, zdá sa, pokrýva všetky druhy vzťahov so súkromnou spoločnosťou alebo prepojenia na ňu. V SE sa v právnych predpisoch nachádza odkaz na „*osobu, ktorá je pracovníkom alebo má mandát*“ (pasívna korupcia), alebo na akúkoľvek „*osobu*“ (aktívna korupcia). Zdá sa, že to zahŕňa tak riadenie, ako aj prácu. Keďže v DK a SI sa v zákone nešpecifikuje väzba medzi páchatelom a právnickou osobou, predpokladá sa, že sú zahrnuté všetky uvedené prvky.

¹² Podľa odsekov 41 – 42 dôvodovej správy k Trestnoprávnemu dohovoru o korupcii.

¹³ „ktokoľvek“.

Pokiaľ ide o EE, aspekt „*pracuje alebo riadi*“ nie je zahrnutý do vymedzenia aktívnej korupcie, zatiaľ čo vymedzenie pasívnej korupcie naň odkazuje v širšom význame v znení „*osobou oprávnenou vykonávať hospodárske činnosti*“. Z informácií získaných od estónskych orgánov jednoznačne nevyplýva, či sa niektoré prvky zahrnuté vo vymedzení pasívnej korupcie vzťahujú aj na aktívnu korupciu.

V RO sa vo vymedzení aktívnej a pasívnej korupcie výslovne neuvádzajú pojmy „*riadi alebo pracuje*“. V texte sa uvádzajú „*osoby, ktoré na trvalom alebo dočasnom základe plnia povinnosť alebo úlohu, pokiaľ sa zúčastňujú na rozhodovaní alebo môžu ovplyvniť rozhodovanie*“. Zdá sa, že toto znenie sa vzťahuje na riadiace funkcie, ale nie nevyhnutne na všetky druhy pracovných vzťahov. V IE a na CY sa aktívna a pasívna korupcia obmedzuje na správanie vykonávateľa „*vo vzťahu k záležitostiam alebo k podnikateľskej činnosti jeho nadriadeného*“, čím sa vymedzenie zrejme zužuje.

V IT sa aktívna a pasívna korupcia vzťahuje len na osoby, ktoré majú výkonné úlohy, ako sú manažéri, generálni riaditelia, riaditelia zodpovední za vypracovanie súvah, starostovia a likvidátori alebo tí, ktorí „*vykonávajú rôzne riadiace funkcie*“¹⁴, čím sa z rozsahu pôsobnosti vylučujú osoby bez exekutívnej funkcie.

„pre subjekt v súkromnom sektore“

V 10 členských štátoch (BG, CZ, FR, EE, EL, IT, LV, HU, MT a PT) je tento prvok výslovne zahrnutý vo vnútroštátnych transpozičných opatreniach. V 14 členských štátoch (BE, DK, ES, HR, IE, CY, LT, LU, NL, PL, RO, SK, SI a SE) sa však výslovne nerieši, keďže v týchto krajinách sa trestný čin zvyčajne vzťahuje na akúkoľvek osobu („*ktokoľvek*“). Vzhľadom na široký rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia je však transpozícia v súlade s rámcovým rozhodnutím.

V DE, AT a vo FI sa rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia obmedzuje na podniky/spoločnosti¹⁵, čo sú užšie pojmy ako subjekty súkromného sektora. ES podobným spôsobom obmedzilo rozsah pôsobnosti¹⁶. V tejto súvislosti pozri aj článok 2 ods. 2.

¹⁴ „*esercita funzioni direttivi diverse*“.

¹⁵ „*Unternehmen/elinkein*“.

¹⁶ „*empresa mercantile/sociedad*“.

„nenáležitá výhoda akéhokoľvek druhu“

Nenáležitá výhoda môže byť ekonomická, ale môže byť aj nemateriálnej povahy. Dôležité je to, že sa páchatel alebo iná osoba, napríklad príbuzný, dostali do lepšej pozície ako pred spáchaním trestného činu, ako aj to, že na výhodu nemali nárok. Zahŕňa to napríklad peniaze, dovolenky, pôžičky, potraviny a nápoje, rýchlejšie vybavenie vecí, lepšie kariérne vyhliadky a pod. Výraz „nenáležitá“ treba vykladať ako niečo, na čo príjemca nemá zákonný nárok. Týmto výkladom sa z rozsahu trestného činu vylučujú výhody povolené zákonom alebo správnymi predpismi.

Tento prvok doslovne transponovalo 19 členských štátov (BE, BG, DE, DK, ES, EL, CY, LT, LV, LU, HU, MT, AT, PL, PT, RO, FI, IT a SE).

Niektoré členské štáty ho transponovali s nepatrnými zmenami.

Vykonávacie ustanovenie v NL neobsahuje pojem „nenáležitá výhoda“, ale skôr pojmy „dar“, „služba“ alebo „prísľub“. Na CY je „nenáležitá výhoda“ transponovaná ako „akýkoľvek dar alebo protihodnota ako stimul alebo odmena“. V právnych predpisoch FR sa uvádza výraz „akákoľvek výhoda“, ktorý má o niečo širší význam, zatiaľ čo v HR zákon uvádza „zvýhodnenie“. V SI sa v zákone uvádza „neoprávnené ocenenie, dar alebo iný majetok“. V IE sa pasívna korupcia vzťahuje na pojmy „dar, protihodnota alebo výhoda“, zatiaľ čo trestný čin aktívnej korupcie sa vzťahuje len na „dar alebo protihodnotu“.

Na SK sa výslovne neuvádza ponuka nenáležitej výhody inej ako úplatku. Pojem „výhoda“ sa v ustanoveniach Trestného zákona Slovenskej republiky vo vzťahu ku korupcii nepoužíva, ale skôr sa uvádza pojem „úplatok“¹⁷: „úplatkom sa rozumie vec alebo prevod majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok“. V CZ sa pojem „nenáležitá výhoda akéhokoľvek druhu“ zahŕňa do definície „úplatku“, ktorý sa vymedzuje ako „neoprávnená výhoda spočívajúca v priamom materiálnom obohatení alebo inom zvýhodnení [...], na ktoré neexistuje nárok“¹⁸.

V EE sa v prípade pasívnej korupcie nenáležitá výhoda označuje ako „majetok alebo iné výhody“, zatiaľ čo pri aktívnej korupcii zákon odkazuje na úplatok, čo je obmedzené chápanie nenáležitej výhody. Na základe dostupných informácií nie je jasné, či sa niektoré prvky zahrnuté vo vymedzení pasívnej korupcie vzťahujú aj na aktívnu korupciu.

„pre túto osobu alebo pre tretiu stranu/pre seba alebo tretiu stranu“

Tento prvok bol doslovne transponovaný do právnych predpisov 22 členských štátov (BE, BG, CZ, DE, DK, ES, EL, FR, HU, HR, CY, LT, LV, LU, MT, AT, PT, SK, SI, FI, IE a SE).

V PL môže byť aspekt týkajúci sa tretej strany pokrytý len nepriamo, pokiaľ zodpovedá vymedzeniu „v prospech kupujúceho alebo príjemcu tovaru, služieb alebo iného plnenia“.

Tento prvok nie je výslovne zahrnutý v dvoch členských štátoch (NL a RO). V ďalších dvoch krajinách (EE a IT) nie je zahrnutý do vymedzenia aktívnej korupcie.

¹⁷ Vymedzené v § 131 ods. 3. Pojem „vec“ sa vymedzuje v § 130 ods. 1 a 2.

¹⁸ § 334 ods. 1 Trestného zákonníka.

„vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania, ktoré predstavuje porušenie povinností tejto osoby/s cieľom vykonania alebo zdržania sa vykonania akéhokoľvek konania, ktoré predstavuje porušenie kohokoľvek povinností“

V 13 členských štátoch (BE, BG, DE, DK, FR, EL, IE, IT, CY, LV, LU, AT a SK) je tento prvok doslovne transponovaný do vnútroštátnych právnych predpisov.

Sedem členských štátov (LT, LV, HU, MT, PT, RO a SE) transponovalo tento prvok s malými zmenami. V RO sa tento aspekt uvádza len vo vymedzení pasívnej korupcie. V LT sa transponuje ako „*zákonné alebo nezákonné konanie alebo nečinnosť [...] pri výkone právomocí tejto osoby*“. V PT sa pojem „porušenie povinností“ objavuje len vo vymedzení pasívnej korupcie, ale nie vo vymedzení aktívnej korupcie. V LV sa zložka „*vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania, ktoré predstavuje porušenie povinností tejto osoby*“ transponuje širšie v tom zmysle, že vykonanie alebo zdržanie sa vykonania sa musí uskutočniť „*s použitím autority tejto osoby*“ bez toho, aby bolo nevyhnutne zahrnuté konkrétne porušenie. V HU, na MT a v SE právne predpisy neobsahujú zmienku „*vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania*“. Z toho vyplýva, že vynechanie týchto prvkov nemá vplyv na „porušenie povinností tejto osoby“, ktoré je uvedené v Trestnom zákone – to, či sú pojmy implicitné alebo explicitné, nezohráva rolu.

V EE sa tento aspekt označuje ako „*zneužívanie kompetencií osoby*“ pri pasívnej korupcii, zatiaľ čo vo vymedzení aktívnej korupcie sa vôbec neuvádza. Z informácií získaných od estónskych orgánov jednoznačne nevyplýva, či sa niektoré prvky zahrnuté vo vymedzení pasívnej korupcie vzťahujú aj na aktívnu korupciu.

V CZ Trestný zákonník neobmedzuje uplatniteľnosť ustanovení o korupcii v súkromnom sektore na prípady, v ktorých došlo k porušeniu povinnosti.

V ES bolo znenie „*predstavuje porušenie povinností tejto osoby*“ zo zákona odstránené. Aspekt „*vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania*“ sa v súčasnom znení navyše neuvádza. Rozsah tohto článku je takisto obmedzený („*pri nákupe alebo predaji tovaru alebo pri uzatváraní zmlúv o poskytovaní služieb alebo obchodných vzťahoch*“).

Vo FI a v HR nie je osobitne uvedené porušenie povinnosti a namiesto znenia „*vykonala alebo sa zdržala vykonania akéhokoľvek konania*“ sa text odvoláva na uprednostňovanie osoby poskytujúcej úplatok alebo inej osoby. V SI sa v zákone uvádza zanedbanie záujmu organizácie alebo inej osoby alebo spôsobenie škody pri uzatváraní zmluvy alebo jej udržiavaní. V Holandsku je prvok „*porušenia povinností*“ transponovaný ako „*porušenie dobrej viery*“, čo zahŕňa „*utajenie prijatia daru alebo žiadosti o dar, prísľubu alebo služby pred svojím zamestnávateľom alebo nadriadeným*“¹⁹.

V PL je pojem „*porušenie povinností*“ prevzatý ako „*nesplnenie povinnosti, ktorá bola uložená osobe, čo môže spôsobiť materiálnu škodu takémuto útvaru alebo môže predstavovať akt nekalej súťaže alebo neprípustný akt preferencie v prospech kupujúceho alebo príjemcu tovaru, služieb alebo iného plnenia*“.

Ďalšie obmedzenia

Na rozdiel od ostatných 25 členských štátov EÚ v BE a LU existuje obmedzenie na prípady, keď nadriadený nevedel o porušení povinnosti, a to v prípade trestných činov pasívnej aj aktívnej korupcie.

Článok 2 ods. 2

V článku 2 ods. 2 sa stanovuje, že článok 2 ods. 1 sa vzťahuje na podnikateľskú činnosť ziskových aj neziskových subjektov.

Väčšina členských štátov výslovne zahŕňa neziskové subjekty do svojich právnych predpisov a ďalšie členské štáty formulovali svoje právne predpisy tak, že neziskové subjekty nie sú vylúčené (BE, BG, CZ, DK, EE, FR, EL, HR, IE, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, MT, PL, PT, RO, SK, SI a SE).

¹⁹ Článok 328b Trestného zákona.

V štyroch členských štátoch (DE, FI, AT a ES) je rozsah trestného činu odlišný. V DE, vo FI a v AT sa ustanovenie obmedzuje na „podniky/spoločnosti“²⁰, čo je užší pojem ako subjekty súkromného sektora. ES obmedzilo rozsah pôsobnosti podobným spôsobom. Obmedzenie rozsahu relevantných trestných činov na podniky v niektorých prípadoch vylučuje trestnú zodpovednosť jednotlivcov, ktorí podplácajú v mene alebo v prospech neziskových organizácií. Nezisková organizácia je súčasťou súkromného sektora, môže ísť napríklad o nadácie, združenia, športové kluby, cirkevné organizácie a charitatívne organizácie. Neziskové organizácie sa často zapájajú do podnikateľských aktivít, ale zvyčajne využívajú výnosy na ďalšie dosiahnutie svojich cieľov v sociálnej, vzdelávacej alebo charitatívnej oblasti, namiesto toho, aby rozdelili príjem akcionárom, vedúcim alebo členom organizácie.

Pri aktivitách, na ktoré sa vzťahuje rámcové rozhodnutie, navyše mohli členské štáty v súlade s článkom 2 ods. 3 vyhlásiť, že obmedzia rozsah pôsobnosti na správanie zahŕňajúce narušenie hospodárskej súťaže vo vzťahu k nákupu tovaru alebo poskytovaniu komerčných služieb. Takého vyhlásenia urobili DE, IT, AT a PL. Vyhlásenia boli platné do 22. júla 2010 (článok 2 ods. 4). Keďže Rada neprijala rozhodnutie o predĺžení ich platnosti, Komisia sa domnieva, že už nie sú platné.

V DE môžu byť na základe súčasného znenia § 299 Trestného zákona vylúčené niektoré situácie, do ktorých sú subjekty súkromného sektora zapojené alebo s ktorými sa v praxi stretávajú a ktoré nie sú úzko spojené s transakciami obstarávania. Pre porovnanie: článok 2 odkazuje na korupciu „v rámci podnikateľskej činnosti“, čo zahŕňa najširšiu škálu činností.

Pokiaľ ide o ES, aktívna a pasívna korupcia sa obmedzuje na „nákup alebo predaj tovaru alebo na uzatváranie zmlúv o službách alebo o obchodných vzťahoch“.

V SI trestný čin obsahuje možné obmedzenie: „pri uzatváraní alebo udržiavaní zmluvy“.

Článok 3 – Podnecovanie, napomáhanie a navádzanie

Článok 3 sa zameriava na účasť na korupcii prostredníctvom podnecovania, napomáhania a navádzania. Netýka sa pokusov o trestný čin²¹.

V 25 členských štátoch (BE, BG, CZ, DE, DK, ES, EE, EL, FR, HR, CY, LT, LV, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SK, SI, FI a SE) je vo vnútroštátnych právnych predpisoch uvedené podnecovanie, napomáhanie a navádzanie. IE vysvetlilo, že hoci sa podnecovanie osobitne neuvádza vo vnútroštátnych právnych predpisoch, je pokryté v judikatúre.

IT sa domnieva, že tieto koncepcie sú obsiahnuté v článkoch Trestného zákona pod pojmom „zvýhodňovanie“²². Príslušné informácie však neboli presvedčivé.

Článok 4 – Tresty a iné sankcie

V článku 4 ods. 1 sa vyžaduje, aby trestné činy spojené s korupciou v súkromnom sektore bolo možné potrestať trestnými sankciami, ktoré sú „účinné, primerané a odradzujúce“. Článok 4 ods. 1 je transponovaný do vnútroštátnych právnych predpisov všetkých členských štátov.

V článku 4 ods. 2 sa vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili, že pasívnu a aktívnu korupciu v súkromnom sektore bude možné potrestať trestom odňatia slobody od jedného do troch rokov. Komisia dospela k záveru, že hraničná hodnota sankcií je transponovaná v právnych predpisoch všetkých členských štátov.

V článku 4 ods. 3 sa vyžaduje, aby členské štáty za určitých okolností dočasne zakázali, aby fyzické osoby vykonávali konkrétnu alebo porovnateľnú podnikateľskú činnosť v podobnom postavení alebo funkcii. Toto sa rieši v právnych predpisoch 24 členských štátov (BE, BG, CZ, DE, DK, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PT, PL, RO, FI, SK a SI). SE uviedlo, že tieto opatrenia môžu byť prijaté na základe zákona o vylúčení z obchodných činností, ale neposkytlo podrobnejšie vysvetlenie.

²⁰ *Unternehmen/elinkeino*.

²¹ Je to tak preto, že vymedzenie aktívnej a pasívnej korupcie zahŕňa aj „prísľub“, „ponúknutie“ a „požadovanie“ alebo „prijatie prísľubu“ a nie iba „poskytnutie“ a „prijatie“.

²² „*Favoreggiamento*“.

Informácie, ktoré poskytli CY a ES, neboli dostatočné na posúdenie toho, či ich vnútroštátne právne predpisy pokrývajú článok 4 ods. 3.

Článok 5 – Zodpovednosť právnických osôb

V článku 5 sa stanovuje zodpovednosť právnických osôb, pokiaľ ide o aktívnu aj pasívnu korupciu. Členské štáty sa môžu rozhodnúť medzi trestnoprávnou a administratívnou zodpovednosťou.

V súlade s článkom 5 ods. 1 členské štáty musia zabezpečiť, aby právnické osoby boli zodpovedné, ak akákoľvek osoba, ktorá koná „*bud' samostatne, alebo ako súčasť orgánu právnickej osoby*“ a má v rámci uvedenej právnickej osoby vedúce postavenie, zaplatí úplatok v ich prospech.

Podľa článku 5 ods. 2 členské štáty musia zabezpečiť, aby právnická osoba bola zodpovedná aj v prípadoch, keď spáchanie trestného činu bolo umožnené v dôsledku nedostatočného dohľadu alebo kontroly.

Zodpovednosť právnických osôb nevylučuje trestné konanie voči fyzickým osobám, ktoré sú zainteresované ako páchatelia, podnecovatelia alebo spolupáchatelia (článok 5 ods. 3).

V súčasnosti má 16 členských štátov (BE, DK, DE, ES, EL, FR, CY, LV, LT, LU, HU, AT, PL, FI, SK a SI) platné právne predpisy, ktorými sa transponuje toto ustanovenie. Niektoré členské štáty používajú trestnoprávne opatrenia, zatiaľ čo iné voči právnickým osobám využívajú administratívne opatrenia. Obidva prístupy sú podľa rámcového rozhodnutia rovnako prijateľné. V IE je zodpovednosť právnických osôb založená na judikatúre. IE neposkytlo dostatočné informácie, na základe ktorých by bolo možné posúdiť transpozíciu článku 5 ods. 2 a článku 5 ods. 3.

V PT je zodpovednosť právnických osôb a rovnocenných subjektov vylúčená, ak páchatel konal proti osobitným príkazom alebo pokynom tých, ktorí sú oprávnení ich vydávať. V HR je zodpovednosť právnických osôb podmienená dvoma alternatívnymi kritériami, z ktorých jedno sa týka „*nezákonného zisku*“ pre právnickú osobu alebo pre tretiu osobu. V EE je právnická osoba oslobodená od trestnoprávnej zodpovednosti, ak bol úkon spáchaný príslušným zástupcom pre danú právnickú osobu „*nevyhnutný*“. IE odkazuje na common law a príslušnú jurisprudenciu, podľa ktorej je právnická osoba zodpovedná za konanie svojich „*kontrolórov*“.

Podľa článku 5 ods. 2 členské štáty musia zabezpečiť, aby právnická osoba bola zodpovedná aj v prípadoch, keď spáchanie trestného činu bolo umožnené v dôsledku nedostatočného dohľadu alebo kontroly. Pri ôsmich členských štátoch neexistuje dostatok informácií na posúdenie toho, či sú nedostatočný dohľad alebo kontrola pokryté vnútroštátnymi právnymi predpismi (BG, CZ, EE, IT, MT, NL a PT) alebo či judikatúra zahŕňa tieto aspekty (IE).

V článku 5 ods. 3 sa stanovuje záporná podmienka. Ak členské štáty neuplatňujú žiadne protichodné právne predpisy alebo prax, predpokladá sa, že splňajú podmienku, že zodpovednosť právnických osôb nevylučuje trestné konanie voči fyzickým osobám, ktoré sú zapojené ako páchatelia, podnecovatelia alebo spolupáchatelia.

Článok 6 – Sankcie voči právnickým osobám

V článku 6 sa vyžaduje, aby členské štáty stanovili pre právnické osoby účinné, primerané a odradzujúce sankcie (trestné alebo iné ako trestné sankcie) za aktívnu a pasívnu korupciu, podnecovanie a navádzanie a za umožnenie spáchania trestného činu prostredníctvom nedostatočného dohľadu alebo kontroly. V článku 6 ods. 1 sa okrem finančných pokút uvádzajú aj iné príklady sankcií, ktoré možno uložiť, napríklad vylúčenie z nároku na štátne dávky alebo podporu, vylúčenie z vykonávania podnikateľskej činnosti, nariadenie súdneho dozoru alebo súdny príkaz k likvidácii. Podľa článku 6 ods. 2 musia byť sankcie účinné, primerané a odradzujúce.

18 členských štátov (BE, BG, CZ, DE, DK, EL, FR, HR, LV, LU, HU, MT, AT, PL, SK, SI, FI a CY) poskytlo informácie, z ktorých vyplýva, že boli prijaté právne predpisy transponujúce článok 6 ods. 1. Informácie od ostatných členských štátov neboli presvedčivé.

Článok 6 ods. 2 je obsiahnutý vo vnútroštátnych právnych predpisoch 26 členských štátov. IE potvrdzuje transpozíciu článku 6 prostredníctvom právneho aktu prijatého v roku 1906. Tento zákon sa však vzťahuje len na sankcie pre fyzické osoby, a nie pre právnické osoby. Poskytnuté informácie

preto nepostačujú na posúdenie transpozície.

Článok 7 – Právomoc

V článku 7 sa vyžaduje, aby každý členský štát prijal potrebné opatrenia na založenie svojej právomoci s ohľadom na trestné činy spadajúce do rozsahu pôsobnosti tohto rámcového rozhodnutia, ak bol trestný čin spáchaný úplne alebo čiastočne na jeho území, jedným z jeho štátnych príslušníkov alebo v prospech právnickej osoby, ktorá má svoje ústredie na území tohto členského štátu. Členské štáty majú určitú mieru voľného rozhodovania o uplatňovaní posledných dvoch pravidiel týkajúcich sa právomoci.

Všetky členské štáty zaviedli vnútroštátne opatrenia na transpozíciu tohto ustanovenia.

V súlade s článkom 7 ods. 2 sa 16 členských štátov (BG, DE, DK, FR, EL, IT, IE, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, FI a SE) rozhodlo neuplatňovať určité pravidlá týkajúce sa právomoci (ak bol trestný čin spáchaný jedným z jeho štátnych príslušníkov alebo v prospech právnickej osoby s ústredím na území členského štátu). V niektorých členských štátoch (ako napríklad FI, FR alebo DK) sa podľa článku 7 ods. 2 písm. b) predpokladá požiadavka obojstrannej trestnosti, ktorá môže podliehať ďalším podmienkam, napríklad vyhláseniu obete (FR) alebo konaniu začatému prokurátorom (FR).

ZÁVERY

Z informácií získaných od členských štátov vyplýva, že od roku 2011 sa v mnohých z nich uskutočnili veľké reformy. Napríklad Grécko v roku 2014 zmenilo svoje trestné ustanovenia o korupcii a Bulharsko, Nemecko, Estónsko a Španielsko tak urobili v roku 2015. Belgicko zmenilo svoj Trestný zákon v rokoch 2016 a 2018 a Taliansko v roku 2017. Maďarsko prijalo v roku 2012 nový trestný zákon a zrevidovalo všetky súvisiace právne nástroje. Slovensko v roku 2016 prijalo zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Celkovo sa úroveň transpozície rámcového rozhodnutia od správy o vykonávaní z roku 2011 jednoznačne zlepšila. Úroveň sankcií zavedených vo vnútroštátnych trestných zákonoch je vo všetkých členských štátoch v súlade s minimálnymi prahovými hodnotami rámcového rozhodnutia.

Niektoré členské štáty však mali ťažkosti s vykonávaním niekoľkých ustanovení rámcového rozhodnutia. Prijatie príslubu úplatku napríklad nie je zahrnuté vo vnútroštátnych právnych predpisoch všetkých členských štátov a v niektorých krajinách je spáchanie trestného činu niekým v riadiacej alebo pracovnej úlohe obmedzené na konkrétne pozície alebo právomoci. Zdá sa, že nenáležitá výhoda ponúknutá alebo poskytnutá tretím stranám nie je v malom počte členských štátov pokrytá v plnej miere. Nenáležitá výhoda je zároveň pojmom, ktorý je vymedzený rôznymi spôsobmi, niekde zahŕňa viac, než je nevyhnutne potrebné, ale inde nezahŕňa dôležité prvky. Niektoré členské štáty okrem toho zahrnuli obmedzenie rozsahu korupcie v súkromnom sektore, a to buď stanovením určitých podmienok, za ktorých môže byť spáchaný trestný čin, alebo obmedzením rozsahu trestného činu na spoločnosti a iné ziskové subjekty, čím sa vynechávajú neziskové organizácie. V niektorých členských štátoch sa príslušné ustanovenia trestného zákona nevzťahujú na neziskové subjekty.

Hoci niekoľko členských štátov vynaložilo úsilie na zmenu svojich vnútroštátnych právnych predpisov, ich úsilie sa musí rozšíriť na presadzovanie týchto trestných opatrení. Iba 13²³ spomedzi 22 členských štátov, ktoré v rámci aktualizácie za rok 2018 poskytli štatistické údaje za referenčné roky 2014 – 2016, poskytlo zaznamenané údaje o korupcii v súkromnom sektore. V uplynulých rokoch došlo len k malému počtu prípadov odsúdenia za korupciu v súkromnom sektore.

Komisia bude aj naďalej podporovať členské štáty pri transpozícii, vykonávaní a presadzovaní právnych predpisov EÚ na uspokojivej úrovni. Táto podpora zahŕňa kontrolu, či vnútroštátne opatrenia v plnej miere zodpovedajú príslušným ustanoveniam rámcového rozhodnutia, organizáciu stretnutí s vnútroštátnymi orgánmi členských štátov a uľahčenie rozvoja a výmeny najlepších postupov v konkrétnych oblastiach. Komisia v prípade potreby využije svoju právomoc presadzovania podľa

²³ AT, BE, BG, DE, HR, HU, IT, LT, LU, PL, PT, SL a UK.

zmlúv prostredníctvom postupov v prípade nesplnenia povinnosti. Komisia bude napokon aj naďalej zhromažďovať trestné štatistiky týkajúce sa korupcie v súkromnom sektore.